

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, na którą składa się odpowiednia dokumentacja i tryb postępowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia zaistniałej przemocy.

Zgodnie z najbardziej powszechną definicją przemoc w rodzinie to **zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody fizyczne oraz psychiczne.**

Cechy charakterystyczne przemocy w rodzinie to:

- **intencjonalność** - przemoc w rodzinie jest działaniem zamierzonym i celowym; celem jest podporządkowanie ofiary,
- **naruszanie praw i dóbr osobistych** drugiego człowieka (prawo do godności, netykalności fizycznej, szacunku);
- **asymetria sił** - ofiara jest słabsza, a sprawca wykorzystuje posiadaną przewagę (przewaga nie musi być fizyczna - może być to przewaga psychiczna, ekonomiczna, społeczna);
- jej skutkiem są **szkody fizyczne i psychiczne** (z zagrożeniem życia włącznie)¹.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i rodzaje. Krótką ich charakterystykę przedstawia poniższa tabela:

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG ZACHOWAŃ
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.
Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Źródło tabeli: www.niebieskalinia.pl

Przemoc w rodzinie to zjawisko rozwijające się według prawidłowości zaobserwowanych i opisanych przez amerykańską psycholog Leonorę E. Walker. Cykl przemocy składa się z trzech faz i cyklicznie się powtarza. Są to następujące fazy:

Faza narastania napięcia - w tej fazie narastają konflikty, napięcie w rodzinie staje się coraz bardziej odczuwalne. Przyczyny często tkwią poza rodziną, najczęściej są to błahе sytuacje i powody, które prowadzą jednak do coraz większego wzrostu agresji.

Faza ostrej przemocy - w tej fazie dochodzi do wybuchu agresji. Eksplozja przemocy jest zazwyczaj poprzedzona drobnym, mało istotnym zdarzeniem zupełnie nie adekwatnym do reakcji sprawcy. W tej fazie ofiary przemocy najczęściej wzywają interwencje i szukają pomocy.

Faza miodowego miesiąca - jest to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zdaje się dostrzegać wyrządzone zło, stara się załagodzić sytuację, przeprosić ofiarę. Obiecuje, że nigdy więcej tego nie zrobi, że nie wie dlaczego tak postąpił, kocha swoją partnerkę, a rodzina jest dla niego najważniejsza. Ofiara przemocy wierzy w te zapewnienia i najczęściej wybacza sprawcy. W tej fazie najczęściej ofiary przemocy wycofują się z podjętych wcześniej działań interwencyjnych.

Wskazane cykle mogą trwać nawet wiele lat, a przemoc z upływem czasu nasila się coraz bardziej. Fazy narastania napięcia są coraz częstsze, fazy ostrej przemocy coraz dłuższe i groźniejsze, a fazy miodowego miesiąca coraz krótsze i mniej intensywne.

Przemoc to nie to samo, co agresja

To, co odróżnia przemoc od agresji, to przewaga sił jednej ze stron.

W przemocy jest ona zawsze po stronie sprawcy,

w przypadku agresji - zrównoważona.

18 października 2011 r. weszło w życie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 nr 209, poz. 1245). Nowe rozporządzenie nakłada konkretne zadania podejmowane i realizowane przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, ochrony zdrowia, a także przez przedstawicieli instytucji systemu oświaty.

W myśl nowych przepisów w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie ucznia, a także w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie ucznia, **szkoła zobowiązana jest do uruchomienia procedury „Niebieskie Karty”**. Do stosowania procedury zobowiązane są wszystkie szkoły (publiczne i niepubliczne) oraz placówki oświatowe działające w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. 2004 nr 256, poz. 2572 ze zm.).

Procedura „Niebieskie Karty”, dotyczyć może sytuacji, w których dziecko:

- obserwowało przemoc na przykład w relacji opiekunów lub innych członków rodziny;
- słyszało przemoc (m.in. podniesione głosy, krzyki sprawcy);
- doznawało przemocy ze strony sprawcy;
- słyszało o przemocy od członków rodziny;
- narażone było na zakłócenia funkcjonowania w rodzinie, zwłaszcza w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia przemocą.

Stosownie do art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i **nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.**

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele tych podmiotów realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

**Wykaz najbliższych placówek udzielających pomocy
w sytuacji przemocy w rodzinie**

Miejscowość	Nazwa	Adres	Telefon	Strona www
Wierzbinek	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wierzbinek 40 a	63 261 12 01	gosp.wierzbinek@gmail.com
Ślesin	Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	ul. Żwirki i Wigury 55	63 270 59 88	www.ppp.konin.pl
Koło	Miejski Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie	Dąbska 40	63 272-08-69	www.mopipr.kolo.bipst.pl
Koło	Poradnia Odwykowa	PCK 8	63 247-24-32	
Koło	Sąd Rejonowy	Włocławska 4	63 272-15-01	www.kolo.sr.gov.pl
Konin	Konińskie Stowarzyszenie	PCK 13	63 240-61-93	www.ktt2004.republika.pl

	TRZEŹWOŚĆ			
Konin	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Przyjaźni 5	63 242-62-32	www.moprkonin.lm.pl
Konin	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koninie Sekcja Poradnictwa Rodzinnego Interwencji Kryzysowej	Staszica 17	63 244-59-16	www.moprkonin.lm.pl
Konin	Oddział Leczenia Uzależnień	Południowa 1	63 243-35-60	
Konin	Sąd Okręgowy	Energetyka 5	63 242-30-22	www.konin.so.gov.pl
Konin	Sąd Rejonowy	Wojska Polskiego 2	63 242-95-35	www.konin.sr.gov.pl
Konin	Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie Oddział Leczenia Uzależnień, Poradnia Leczenia Uzależnień	Szpitalna 45	63 240-44-33	www.szpital-konin.pl

Podstawą systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce jest **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**². Program jest realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U 1964 nr 9, poz. 59, ze zm.);
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U 2002 nr 147, poz. 1231 ze zm.);
- Ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U 1984 nr 5, poz. 24 ze zm.);
- Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U 2001 nr 142, poz. 1591 ze zm.);
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U 2002 nr 7, poz. 58 ze zm.);
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U 2004 nr 256, poz. 2572 ze zm.);
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U 1997 nr 88, poz. 553 ze zm.);
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U 1997 nr 89, poz. 555 ze zm.);

- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U 2001 nr 80, poz. 872 ze zm.);
- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U 2001 nr 142, poz. 1590 ze zm.);
- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U 2001 nr 142, poz. 1592 ze zm.);
- Ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U 2005 nr 31, poz. 266);
- Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.);
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U 2004 nr 64, poz. 593 ze zm.);
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U 2005 nr 179, poz. 1485);
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U 2005 nr 180, poz. 1493).

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest skorelowany z następującymi Programami:

- Strategią Polityki Społecznej 2007-2013;
- Krajowym Programem Działań na Rzecz Kobiet;
- Programem Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przeszłości wśród Dzieci i Młodzieży;
- Narodowym Planem Działań na Rzecz Dzieci;
- Rządowym Programem „Świetlica, praca i staż - socjoterapia w środowisku wiejskim”;
- Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.